

فاجعه آفرینی برجام در گزارش کمیسیون ویژه

سرانجام با گذشت بیش از 40 روز از آغاز فعالیت کمیسیون ویژه، گزارش این کمیسیون در جلسه علنی دیروز مجلس قرائت شد...

آزمون تاریخی مجلس

فاجعه آفرینی برجام در گزارش کمیسیون ویژه

سرانجام با گذشت بیش از 40 روز از آغاز فعالیت کمیسیون ویژه، گزارش این کمیسیون در جلسه علنی دیروز مجلس قرائت شد، گزارشی که نشان از فاجعه آمیز بودن اجرای برجام داشته و جزئیات تکان دهنده‌ای از توافق وین برای تصمیم‌گیری نمایندگان ملت ارائه می‌دهد و از سوی دیگر در جلسه علنی دیروز یک فوریت طرحی بدون در نظر گرفتن هشدارهای کمیسیون ویژه برجام به تصویب رسید که بر اساس آن برجام با شرایطی کلی و غیرالزام آور اجرایی می‌شود.

در حالی که کمیسیون برجام از 40 روز پیش کار بررسی متن به دست آمده در وین را شروع کرده و به عنوان قوه عاقله نمایندگان و منتخب مجلس ساعت‌ها برای بررسی آن وقت صرف کرده بود و نتیجه این بررسی‌ها در جلسه علنی دیروز قرائت شد گروهی از نمایندگان دو فوریت طرحی را به مجلس ارائه کردند که با تصویب یک فوریت آن در عمل گزارش کمیسیون ویژه از اعتبار افتاده و موضوعیت خود را از دست داد.

نمایندگان مجلس در حالی با یک فوریت طرح «اقدام متناسب و متقابل دولت ایران در اجرای برجام» موافقت کردند که لاریجانی رئیس مجلس علیرغم دفاع یک‌ساعته از دو فوریت طرح مذکور در نشست غیرعلنی، به عنوان موافق نیز در صحن سخنرانی کرد.

در این طرح که یک فوریت آن در مجلس تصویب شده با قید یک سری اصول کلی و غیر الزام‌آور و قابل تفسیر و تاویل‌های فراوان آمده است: «پایه برنامه جامع اقدام مشترک بر همکاری و احترام متقابل قرار دارد و هرگونه اقدام مبتنی بر فشار و تهدید به هر بهانه‌ای با تشخیص شورای عالی امنیت ملی موجب تجدیدنظر در این همکاری خواهد شد و لازم است در آن صورت مطابق مصوبات این شورا اقدامات متقابل در نظر گرفته شود.»

در این زمینه گفتنی است دولتی که به خاطر شیفتگی به برجام از رعایت اصول مصرح قانون اساسی از جمله‌های 77 و 125 در ارائه لایحه برجام به مجلس خودداری کرده و در عمل هیچ‌گونه التزامی به قانون اساسی ندارد چگونه به طرحی که حاوی بندهایی مبهم و غیر قابل الزام‌آور و در عمل بی‌معنا است احترام خواهد گذاشت و به آن تن خواهد داد؟

از سوی دیگر نفس گزارش کمیسیون ویژه برجام که بندهای مهم آن در ادامه ذکر خواهد شد نشان‌دهنده فاجعه آمیز بودن اجرای برجام است و اگر گزارش کمیسیون برجام اهمیتی برای مجلس و نیز تصمیم‌گیرندگان که همان نمایندگان ملت باشند نداشته است، چرا بیش از 40 روز و نیز 170 ساعت کاری صرف تهیه این گزارش شده است؟

این در حالی است که در چند هفته گذشته و در پاسخ به انتقاداتی که چرا مجلس در روزهای حساس کنونی تعطیل است گفته می‌شد مجلس تعطیل نیست و برجام در کمیسیون ویژه در حال بررسی است و حال با گذشت 40 روز از بررسی برجام در کمیسیون ویژه‌ای که اعضای آن نمایندگان وکلای ملت هستند طرحی دو فوریتی به مجلس می‌رود که در عمل تصویب آن اجرای برجام را در پی خواهد داشت. برجامی که اجرای آن بر اساس گزارش کمیسیون ویژه فاجعه آفرین و مصیبت‌بار است.

در روزهای گذشته و عده‌ای از نمایندگان در مصاحبه با روزنامه‌های زنجیره‌ای ضمن حمله به متحصنین در مقابل مجلس گفته بودند که نمایندگان کارشناسی خود را انجام داده و اسیر فضا سازی [!]ها نخواهند شد و سوال این جا است که آیا احترام به قوه عاقله و بررسی کارشناسی همان کنار گذاشتن گزارش کمیسیون ویژه با بیش از 170 ساعت کار تخصصی و ویژه بر روی برجام است؟!

بر این اساس طرح دو فوریتی که یک فوریت آن دیروز در بهارستان تصویب شد یک راه انحرافی است، راهی که برجام غیر

قابل قبول براساس گزارش کمیسیون ویژه را از طریق دیگری اجرایی می‌سازد.

ادعای عجیب بروجردی؛

شورای امنیت ملی تصویب کرده است!

از سوی دیگر علاءالدین بروجردی نماینده بروجرد در اظهار نظری عجیب در حالی که مصوبات شورای عالی امنیت ملی محرمانه است مدعی شد که برجام در این شورا بررسی و تصویب شده است.

این ادعا در حالی است که رهبر معظم انقلاب بر بررسی برجام در مجلس و توسط نمایندگان تاکید کرده و فرموده‌اند کنار گذاشتن مجلس از روند بررسی برجام به صلاح نیست.

البته بروجردی اذعان داشت که مجلس بایستی برجام را بررسی و درباره آن نظر دهد ولی در عین حال می‌گوید: برجام محصول یک تصمیم ملی است، شورای عالی امنیت ملی به عنوان عالی‌ترین مرکز نظام در تصمیمات سیاسی و نظامی آن را تأیید کرده است.

این سخن که مجلس باید نظر دهد ولی شورای عالی امنیت ملی نظر خود را داده و تصویب کرده است یک معنا بیشتر ندارد و آن این‌که نمایندگان هم بایستی برجام را تأیید کنند که این‌گونه حرف زدن بر اساس مفاد گزارش کمیسیون ویژه برجام عجیب به نظر می‌رسد.

در گزارش کمیسیون ویژه برجام

چه آمده است؟!!

با گذشت بیش از 40 روز از آغاز فعالیت کمیسیون ویژه بررسی برجام مجلس، برگزاری جلسات کاری فشرده و متعدد با حضور مسئولان تیم هسته‌ای، کارشناسان و صاحب‌نظران و منتقدان، نهایتاً گزارش این کمیسیون به عنوان سند کارشناسی قوه مقننه با امضای دکتر علیرضا زاکانی رئیس این کمیسیون به صحن علنی مجلس ارسال شد تا نمایندگان ملت بر اساس این گزارش، نظر خود را درباره برجام اعلام کنند.

در مقدمه و نکات کلی گزارش آمده است: جمع‌بندی کلی کمیسیون آن است که مجموعه نقاط ضعف برجام و قطعنامه 2231، محصول تلاش آمریکا برای تبدیل کردن برجام به ابزاری برای مهار راهبردی ایران و همچنین ایجاد زیرساختی برای نفوذ در کشور به بهانه فضای پس‌برجام بوده است.

سوالاتی که وزارت خارجه

بی‌پاسخ گذاشت

در ادامه این گزارش با اشاره به «مأموریت کم‌نظیر تاریخی کمیسیون ویژه برجام» آمده است: کمیسیون ضمن درخواست اسناد مذاکرات، 40 سؤال درباره اتهامات برای وزارت امور خارجه و 20 سؤال برای سازمان انرژی اتمی ارسال کرد. لازم است از ارسال پاسخ به سؤالات خواسته شده توسط سازمان انرژی اتمی تشکر نموده و اعلام می‌دارد که تا لحظه تنظیم این گزارش اسناد و پاسخ به سؤالات درخواستی از وزارت امور خارجه - علی‌رغم مکاتبات مکرر- به کمیسیون واصل نشده است.

جنبه‌های حقوقی برجام

در گزارش کمیسیون

در ادامه این گزارش با اشاره به جنبه‌های حقوقی برجام آمده است: کمیسیون معتقد است - صرف‌نظر از بحث‌های حقوقی مبنی بر اینکه برجام توافقی حقوقی است یا سیاسی- در متن برجام و ضمیمه‌های آن تعهداتی برای طرفین ذکر گردیده به نحوی که تعهدات طرف ایرانی روشن و صریح بوده، اقدامات اجرایی آن نیز توسط آژانس بین‌المللی انرژی اتمی راستی‌آزمایی می‌گردد، اما تعهدات سایر طرف‌ها با توجه به احکام پیچیده مندرج در آن دچار آسیب‌های جدی است.

در این گزارش تصریح شده است: کمیسیون در مجموع به این جمع‌بندی رسیده است که نظر دولت محترم درباره غیر قابل اصلاح و تفسیر بودن متن برجام و ضرورت پذیرش یا رد آن در قالب فرمول همه یا هیچ، برای مجلس لازم‌الاتباع نیست و روش‌هایی برای مشروط‌سازی و ارائه تفسیر مختار از آن وجود دارد.

کمیسیون ویژه برجام در ادامه آورده است: کمیسیون برجام، صدور قطعنامه 2231 را قبل از تصویب برجام در مجلس شورای اسلامی و یا حداقل رفع موانع قانونی آن در خصوص قبول داوطلبانه پروتکل الحاقی به عنوان یک نقطه ضعف جدی در مسیر مذاکرات هسته‌ای 2 سال گذشته ارزیابی کرده است.

تعهدات فراتر از حقوق قانونی

کمیسیون ویژه با اشاره به پذیرش پروتکل الحاقی از سوی دولت آورده است: در حالی که قانون مصوب مجلس شورای اسلامی در سال 1384 اجرای همه اقدامات داوطلبانه از جمله پروتکل الحاقی توسط دولت را ممنوع می‌کند و بند دوم قانون «الزام دولت به حفظ دستاوردها و حقوق هسته‌ای ملت ایران» مصوب تیرماه 1394 نیز منحصراً نظارت‌های ذیل پادمان (NPT) را مجاز دانسته و هرگونه نظارتی فراتر از آن را ممنوع دانسته است، دولت در برجام متعهد شده است که پروتکل را از روز اجرای توافق به نحو داوطلبانه اجرا نماید. کمیسیون این تعهد را که فراتر از اختیارات دولت و تیم مذاکره‌کننده دانسته، گام نهادن در خارج از حدود مجاز قانونی و به عنوان یک جنبه منفی در توافق در نظر گرفته و اعلام می‌دارد تا زمان عدم صدور مجوز جدیدی از سوی مجلس یا لغو قوانین فوق‌الذکر امکان اجرای این بخش از برجام منتفی است.

مکانیسم‌های داوری بر ضد ایران

تنظیم شده است

در این گزارش همچنین آمده است: کمیسیون پس از بررسی دقیق نظرات منتقدان و پاسخ‌های تیم مذاکره‌کننده به این نتیجه رسیده است که مکانیسم‌های داوری مندرج در قطعنامه 2231 و بندهای 36 و 37 برجام به‌طور کاملاً واضح و عامدانه بر ضد ایران تنظیم شده و این مکانیسم‌ها عملاً برای ایران غیرقابل مراجعه است. جمع‌بندی کمیسیون این است که ایران در هیچ مراجعه‌ای به این مکانیسم‌ها برنده نخواهد بود و بنابراین عملاً نمی‌تواند به هیچ نقض کلی یا جزئی از سوی 5+1 به نحوی واکنش نشان بدهد که منجر به برهم خوردن توافق نشود.

در این گزارش با اشاره به قطعنامه 2231 شورای امنیت آمده است: با توجه به بند 12 این قطعنامه و امکان بازگشت‌پذیری همه قطعنامه‌های قبلی با هر بهانه‌ای، کمیسیون آن لغو را نه لغو کامل که «لغو مشروط» یا «تعلیق قطعنامه‌های گذشته» استنباط می‌کند. علاوه بر این، توافق برجام هیچ‌گونه ضمانت اجرایی حقوقی و قانونی به جز قطعنامه غیرالزام‌آور 2231 شورای امنیت ندارد و هر یک از اطراف توافق در هر زمان که اراده کند می‌تواند اجرای آن را متوقف ساخته و تحریم‌ها علیه ایران را بازگرداند. لذا با توجه به اقدامات اساسی ایران در تغییر و تحدید صنعت و برنامه هسته‌ای، این معادله از نظر بازگشت‌پذیری و حقوقی برای ایران مخاطره‌آمیز ارزیابی می‌شود.

کمیسیون در بخش فنی نیز در مجموع نتیجه گرفته است: تغییرات فنی ایجاد شده در برنامه غنی‌سازی صنعتی و برنامه تحقیق و توسعه غنی‌سازی ایران، بازگشت‌پذیری برنامه هسته‌ای کشور را در صورت نقض جزئی یا کلی توافق از سوی ایران با آسیب مواجه کرده است.

تعهداتی که پایانی ندارند!

در ادامه این گزارش آمده است: کمیسیون معتقد است پذیرش برخی تعهدات بلندمدت که پایانی برای آنها پیش‌بینی نشده است از قبیل ارسال سوخت مصرف شده تمام نیروگاه‌های هسته‌ای تولید برق حال و آینده به خارج از کشور، منع فعالیت‌های مربوط به بازفراوری، تحقیق و توسعه بازفراوری، توسعه راکتورهای آتی بر پایه آب سبک، افزایش کارآمدی نظارت بر اساس فناوری‌های پیشرفته، حضور گسترده بازرسان آژانس از جمله نکات منفی برجام است که کشور را از حقوق آینده خود محروم ساخته است.

بررسی جنبه‌های دفاعی - امنیتی برجام

در بخش بررسی جنبه‌های دفاعی - امنیتی برجام نیز آمده است: بر اساس استماع مجموعه نظرات و مشورت با مقام‌های مسئول و صاحب صلاحیت در امور نظامی و امنیتی، کمیسیون به این جمع‌بندی رسیده است که برجام دارای خلأها و ضعف‌های اساسی در حوزه نظامی و امنیتی است که در صورت عدم تجدیدنظر درباره بازرسی از مراکز نظامی، دفاعی و امنیتی و عدم دقت نظر در حین اجرا، مشکلاتی را پیش‌روی کشور قرار خواهد داد.

در این گزارش تصریح شده است: این موضوع برای کمیسیون محرز شده است که با استناد به متن برجام دسترسی به تأسیسات نظامی ایران ممکن شده است. طبق متن منتشر شده، ایران موظف است به هر تأسیساتی - از جمله تأسیسات نظامی و امنیتی - حداکثر ظرف مدت 24 روز دسترسی مورد درخواست را تأمین نماید.

بر اساس این گزارش کمیسیون اطمینان یافته است «اجرای این رژیم بازرسی در ایران - در صورت تحقق - می‌تواند به جمع‌آوری بی‌سابقه اطلاعات از ایران منجر شده و زیرساخت‌ها، اطلاعات و سرمایه‌های انسانی، علمی، نظامی و امنیتی ایران را به نحو نگران‌کننده‌ای در معرض مخاطره قرار دهد. لذا کمیسیون بر منع صریح فرماندهی کل قوا مبنی بر ممنوعیت هرگونه راه دادن بیگانگان به حریم و حصار امنیتی و دفاعی و نظامی کشور به هر بهانه‌ای تأکید می‌نماید.»

بررسی مسئله اقتصادی به‌ویژه تحریم‌ها در برجام

در بخش بررسی مسئله اقتصادی به ویژه تحریم‌ها در برجام نیز با تأکید بر این که «به‌رغم مشکلات اقتصادی ناشی از تحریم‌ها، کمیسیون معتقد است تحریم‌های خارجی - در صورت تدبیر داخلی و التزام به الگوی اقتصاد مقاومتی - هرگز منجر به فلج نمودن اقتصاد کشور نخواهد شد و امکان تداوم پیشرفت کشور با فرض پیگیری اقتصاد مقاومتی وجود خواهد داشت.» آمده است: با بررسی‌های صورت گرفته در کمیسیون معلوم شد که تحریم سوئیفت در خصوص نهادهای خارج شده از لیست انسداد دارایی‌ها مرتفع شده و این محدودیت از نهادهای اصلی کشور مثل بانک مرکزی، بانک ملت، بانک تجارت و برخی دیگر بانک‌ها در روز اجرا رفع خواهد شد که موضوع بسیار مثبت ارزیابی می‌شود؛ لکن زیرساخت قانونی تحریم سوئیفت تا روز انتقال - هشت سال پس از تصویب قطعنامه 2231 - باقی خواهد ماند و در تاریخ مذکور نیز صرفاً تعلیق - و نه لغو - خواهد شد.

بر اساس این گزارش «کمیسیون پس از استماع نظرات تیم مذاکره‌کننده، بررسی متون و جمع‌بندی نظرات متعدد، به این ارزیابی نرسیده است که مفهوم لغو تحریم به معنای برچیده شدن زیرساخت قانونی تحریم‌ها در برجام وجود دارد و جز در موارد معدود و بسیار کم اهمیت، در تمامی موارد تحریم‌ها تعلیق و یا توقف در اجرا شده و زیرساخت قانونی آنها حفظ می‌شود و این امر تأمین‌کننده هدف ذاتی ایران از مذاکرات نیست.»

گفتنی است سیدحسین نقوی حسینی سخنگوی کمیسیون ویژه برجام که این گزارش را در جلسه علنی دیروز قرائت کرد در گفت‌وگو با فارس اظهار داشت: کمیسیون ویژه، گزارش تفصیلی بررسی متن برجام که بیش از هزار صفحه است را تهیه و تقدیم می‌کند.

جلسه غیر علنی مجلس

برای ارائه طرح دو فوریتی

دیروز پیش از آن که گزارش کمیسیون ویژه برجام در مجلس ارائه شود نمایندگان در جلسه‌ای غیرعلنی در باره طرح دو فوریتی به گفت‌وگو نشستند.

محور مباحث این جلسه چگونگی ارائه طرح 2 فوریتی الزام دولت به رعایت خطوط قرمز در اجرای برجام بود.

لاریجانی در این جلسه پیرامون فرآیند طی شده بررسی برجام در کمیسیون ویژه همچنین چگونگی قرائت آن در صحن علنی به ایراد سخن پرداخت.

گفتنی است در این طرح دو فوریتی که یک فوریت آن دیروز به تصویب رسید «با اجرای این قانون، قانون الزام دولت به تعلیق اقدامات داوطلبانه در صورت ارجاع با گزارش روند هسته‌ای به شورای امنیت مصوب آذرماه 1384 و نیز قانون الزام دولت به تجدیدنظر در همکاری با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی مصوب دی ماه 1385 و قانون صیانت از دستاوردهای صلح‌آمیز هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران مصوب تیرماه 1389 و قانون الزام دولت به حفظ دستاوردها و حقوق هسته‌ای ملت ایران مصوب تیر ماه 1394 لغو می‌شوند.»

همچنین بر اساس ماده 9 این طرح «دولت موظف است منابع مالی آزاد شده را در جهت تحقق اقتصاد مقاومتی و رونق تولید، سرمایه‌گذاری‌های ضروری با اولویت‌های نیاز بخش خصوصی و تقویت صندوق توسعه ملی به کار برد.»

اعتراض نمایندگان به دفاع رئیس مجلس از برجام در جلسه غیرعلنی

گفتنی است دفاع یک ساعته لاریجانی رئیس مجلس از برجام در جلسه غیرعلنی و سخنرانی وی در موافقت با طرح دو فوریتی اعتراض برخی از نمایندگان را در جلسه علنی دیروز در پی داشت.

حمید رسایی نماینده تهران در جلسه علنی دیروز با بیان اینکه دفاع یک ساعته رئیس مجلس از طرح هسته‌ای در نشست غیرعلنی امروز خانه ملت خلاف قانون و عدالت بود، گفت: آقای لاریجانی مواردی را به دفتر رهبر انقلاب منتسب کردند که باید بررسی شود.

رسایی گفت: آقای لاریجانی! شما در جلسه صبح امروز گفتید که «از دفتر مقام معظم رهبری تماس گرفتند و گفته‌اند چرا زودتر درباره برجام تصمیم‌گیری نمی‌کنید»، انتساب چنین مواردی به دفتر رهبر معظم انقلاب باید بررسی شود.

رسایی همچنین در مخالفت با فوریت طرح هسته‌ای با بیان اینکه رهبر معظم انقلاب تاکنون حاضر نشدند سند برجام را به دست بگیرند، گفت: دولت باید لایحه برجام را تقدیم مجلس می‌کرد و رأی به طرح هسته‌ای مشروع نیست.

رسایی در پایان خاطرنشان کرد: گفته شده فراقسیون اصولگرایان یک طرحی را درباره هسته‌ای ارائه داده است در حالی که این‌طور نیست و امضای افراد شاخصی مانند آقایان بذریاش، زارعی، حداد عادل و زاکانی در این طرح نیست.

چگونه قبل از ارائه گزارش برجام

طرح دو فوریتی تهیه می‌شود؟!

حسینعلی حاجی دلیگانی نماینده مردم شاهین شهر نیز در مخالفت با دو فوریت طرح «اقدام متناسب و متقابل دولت جمهوری اسلامی ایران در اجرای برجام» گفت: این طرح چگونه قبل از اینکه گزارش قرائت شود توسط عده‌ای از همکاران تهیه شده است و به گونه‌ای برنامه‌ریزی شده که در همین چند روز تعطیلی به چاپ رسیده است.

حاجی دلیگانی گزارش کمیسیون ویژه برجام را دقیق، متقن و بی‌سابقه در طول ادوار مجلس خواند و گفت: باید برای تهیه طرحی متناسب با آن فرصت بگذاریم.

وی با تأکید بر اینکه طرح اقدام متناسب و متقابل دولت جمهوری اسلامی ایران در اجرای برجام هیچ برداشتی از گزارش قرائت شده کمیسیون برجام ندارد خطاب به لاریجانی گفت: نوبت قبل هم شما وسط گزارش کمیسیون امنیت ملی و

برخلاف آیین‌نامه ورود کردید و در نتیجه بنده شکایت کردم که کمیسیون اصل نود هم حق را به من داد.

وی با طرح این سوال که مگر ما اکنون دست‌کم 20 طرح دو فوریتی در نوبت نداریم خاطرنشان کرد: چگونه این طرح جلوتر از همه آنها مطرح می‌شود؟ چرا می‌خواهید نظرات خود را یک‌طرفه به مجلس بقبولانید؟

گفتنی است وکلای ملت پس از بحث و تبادل نظر با 159 رأی موافق، 62 رأی مخالف و 10 رأی ممتنع از مجموع 247 نماینده در صحن علنی مجلس به درخواست دوفوریت این طرح رأی منفی دادند. وکلای ملت همچنین با 168 رأی موافق،

57 رأی مخالف و 9 رأی ممتنع یک فوریت این طرح را مصوب کردند.